

Womhaj Bóh!

Číslo 51.
17. dec.

Četník 3.
1893.

Serbske njedzelske lopjenka.

Wudawaju so toždu robotu w Šmolerjez knihicziščežetni w Budyschinje a su tam dostacž sa sčtwórtlětnu pschedplatu 40 w.

3. advent.

Mat. 11, 3: „Ešy ty tón, kiž pschińcž ma, abo dyrbimy na drugeho čakač?“

Tak dasche Jan so prashecž. Bě woprawdze wěru do Šhrystusa šhubil? Tak bě to móžno bylo? Bě to někajka šwjata njesčěrpnoscž, kotraž pak bě po prawym nješwjata.

Wón, tón horlimy čłowjek, kiž chyzsche tak rad skutki sa Boha činič, šedžesche w rječasach w čzymym jastwje. Čžeho dla? Dokelž bě Herodaschej prajit: Njeje prawje, so masch šwjateho bratrowu žonu. O tak šrudny dyrbi hodlet byč, kiž je šwucženy, k šlónzu horje lětacž, hdyž stej jemu šchidle pschirešanej! Tak bě pola šwjateho Jana. Wón čakasche na to, so by šbóžnik wějerny lopacž do ruki wšal k wucžicženju šwjateho huna (Lut. 3, 17), so by šo w majestetiskej krašnosčzi šjewit, so by šnano, kaž Wóššaf psched Šaraonom abo kaž wón šam psched Herodaschom, šrijedža w Jerusaleme psched wulkich tuteho šwěta štipit a šnano k Herodaschej prajit: Njeje prawje wot tebe, so šy Jana do jastwa čžikny! Wšchat dyrbjesche Wěšias pschińcž wšchitkim šwjatanym k wotwjatanju. A hdyž Janej nětk jeho wucžomnizy pschijowjedachu: Šesuf je šhorých šahojit, je móžnje předomat, je morwých šbudžit, móžesche dha to dosčž byč sa njeho? Špěščne, móžne, žyly šwět šbudžaze skutki wocžakowasche šebi Jan wot šwjateho krala a čžim wjazy, dokelž bě šam w jastwje škutkowacž šadžewany.

Šsu čžasny, hdyž je šchescžijanske žiwjenje a škutkowanje njech je pola žyke žyrkwje, njech je pola jednotli-

wých wěrijazyh kaž šwjatanje a podtlócžene, hdyž šo šda, jako by Šesufowy šutk pschegara pomalku dale krocžit, jako by šo wot šakitazeje mozy Božeho kraleštwu na šwěče nicžo nještyňlo, jako by tón šnjes k prawizy šwjateho Wótza žyly prošny šedžal, jako by šlósčž dobywala a nješanibitosčž šhwalbu mēla, jako bychu šo čžišči w kraju wot wšcheho šwěta i nohomaj teptacž dyrbjeli. — Duž tež na pobožnu dušchu wěšta šwjata šrudoba a njesčěrpnoscž pada a wona šo prascha: Ešy ty tón, kiž pschińcž ma, abo dyrbimy na drugeho čžakač?

Ale tež tale šwjata njesčěrpnoscž je w šwětlje wobhladana, nješwjata; wona pschińdže se štareho čžłowjeka; wona nje wě, so je ščžerolive šnježenje šam najwyschšči šutk, štróna wšcheje pošluschnosčze, lěpsche dhyžli wopor, kaž je Boži čžas najlěpschi čžas a Bože kraleštwu pschěcžne šorno, kotrež šo najprijedy do šemje položil a ššast, přijedy hacž wjele šlodom pschiješe. Tak pschińdže, so někotryžkulž wěru šhubi, niž drje do teho šnjesa a jeho šutka, ale tola do jeho hnadneho škutkowanja na šamšnej dušči. Tak pak šo lohko šbóžnosčž šhubi.

Šenož jene naš pschi tym wumóže: Čžim šwěrnisho dyrbimy Šhrystusa šameho pytač. Š nim dyrbimy šo šedžicž kaž Šakub i Bohom abo kaž šananejška žónška: Ša nješuchčžu čže, šhiba so mje požohnujesč. Š šhroblým dowěšenjom dyrbimy jeho wutrobu nadbēhowacž a jemu jeho šlubjenja pschedžžeržecž. Njewěštosčž a mašu wěru dyrbimy šhroblje psched njeho položicž. Šotom njebudžemy dołho na wotmolwenje čžakač šrijecž. Šamjen. Šchw—

Jesuf a czlowjekoj.

IV.

Jesuf a khudzi.

5. Wobhnadzeni su smilni.

W knihach stareho testamenta czitamy, so israelsky kraloj bjes kufodnymi pohanami so „smilni ludzo“ mjenowachu. S kheszczijanskej meru merjena wschaf jich smilnoscz wulotna njeje; ale w pschirunanju s pohanskimi kralami bchu israelsky woprawdze smilni ludzo. Woni bchu smilni, dokelz neschto wo smilnoscz Bozej wjedzachu, pschetoz czlowjek so po Bosy skojuje. — W wulkej merje smilnych be najwjazy ferschtow s Hohenzollernsteho doma, dokelz mejachu hlubische pofnacze smilnoscze Bozeje hacz tamni. Dakelz to mejachu, w tym swoju czescz pytachu trostario a sastupjerjo khudych a podtkoczonych bcz a s zyfa hubienstwo hubjnych wotwobrocicz. Za kym sa swoju wobobu w dzeczajez merje, so je jich wulki Boh w njebiejach teho dla tak wulkich na semi sczinit. Ssmilny w njebiejach smilnych na semi posbchuje.

Ssmilni su wschudjom czi, kotrymz je so smilnoscz dostala. Njebchu-li smilni byli, bchu smilnoscz t swojemu njesbozu dostali. Wona by so jim borsy saho wsala, kaz to ton sboznif Mat. 18, 23—35 na nastrojaze waschnje wopisuje.

Kosom bebi zada, so dyrbjeli runje czi, kiz su w swetnych wczach preni, — najsmilnisch a najponiznisch bcz. Wone je wopofasmo kuroweho smyslenja, wone je tez wopofasmo njerosoma, hdyz je czlowjek na swoje bohastwo hordy a se symnej wutrobu na mjenje samozitnych hlada.

Kosom bebi zada, so czlowjek nedyrbjal hordy bcz, hdyz je sbowonisch hacz drusy, ale so by ponizny byl so dziwajo, so je so jemu njesakuzena hnada dostala. K temu je tola malo kamopofnacza trjeba, klowo japoschtosa srosymicz: „Schto masch ty, schtoz ty nejby dostal?“ (1 Kor. 4, 7) — a to dostal „bje wscheje sakuzby a dostojnoscze.“ Wloze schto prajicz, so je wschitke swoje mozy sprawnje napinat, so by wotthknjny konz dozpit, — no, s wotkal ma dha mozy a dary, kotrychz drusy nimaja. Hdyz so Sakub dziwajo na jemu spojczene zohnowanje modli: „Kneze, ja njeskym hodon wscheje smilnoscze a swernoscze, kotruz ty na mni czinit by;“ — abo David: „Kneze, schto kym ja a schto je moj dom, so ty mje tak daloko pschinjeft by?“ — abo khezor Wylem I. po dobytej bitwje pola Sedana: „Kajke wodzenje Boze! — my teho hodon njeskym, — je to wuras wutroby, kotraz je strowa.“ Ach so bchu wschitzy bohaczi a mozni teho sweta tak mystili! Woni dyrbjeli w poniznoscz swoje kolena shibowacz psched Bohom a hotowi bcz swojim bratram kuzicz. Na wopaf: Gordoscz, kamoprawdosc, kamopschesbchnjenje su pscheczimo rosomej a psched Bohom hrosnoscz.

Hizo semiste zohnowanje dyrbi wutrobu poniznu, miu, mjektu a czoptu czinicz. A je jich tez bjes swontownje zohnowanymi czlowjekami wjele, kotfiz so na narodnych a na druhich waznych dnjach, kaz sastojnskich jubilejach, na slebornych a stotnych kwapach, nuczeni czuja, neschto wot njesakuzenego zohnowanja Bozeho, kiz je so jim dostalo, khudym, thorym atd. sdzelicz. Ach so bchu tajke czuczja tez wostajne wostale a zyfe zimjenje wobknezasle! Tola my rad pschipsnawamy, so je so najwjazy smilnych darow dawalo, dokelz bebi ludzo s dzaknej wutrobu na Boze zohnowanje w swetnych wczach jim wudzylene pomyslichu.

A tola, schto je skonznje wschitko semiste zohnowanje porno temu sbozu, hdyz je bebi schto wodacza swojich hrechow a dzeczaststwa Bozeho psches hnadu Bozu westy? Tu tez ani s najmiescha wo czlowiskej sakuzbje recz bcz njemoze. A tola je sboze dobyte, kotrez wecznoscz pschetraje. Kaf nedyrbjala wobhnadzena duscha w dzaknej luboscz kapacz? „Mi je so smilnoscz dostala“ — tak wysla Pawot. A dokelz sme tak wyskaz, je wot teho czafa jeho zyfe zimjenje kamy khwalobny kherlusch. Wona pak je tez wot teho czafa wulke stutkowanje smilnoscze, wulwanje njebebicneje luboscze. Tak praji tez Jan: „Dokelz je kym Bozi swoje zimjenje sa naf wostajit, dyrbimz tez my swoje zimjenje sa bratrom wostajicz“ (1 Jan. 3, 16).

S nashonjeneje njewurjekniweje smilnoscze Bozeje so tez moz zorli, dobrotu czinicz. Luboscz Boza, kiz je naf wumohla, budzi zimjenje luboscze w naf. „Luboscz Khrystusowa naf t temu pschinuczi“, praji japoschtol; my hinaf njemozemy.

Pschidacz so dyrbi, so bjes zimymi kheszczijanami, so dzelenje wot wobbedzienstwa, jenemu wjele czezicho bywa hacz druhemu.

Won je pschinarodzeny hnadny dar „smilnoscze“; Bohu zel ma jon jich malo ludzi. Woni su wobsozeni a wobsozazy czlowjekoj, kiz su wot naroda s tajkim czuczom wobdarjeni. Na druhim boku pak je, a to wjele tajkich, kotfiz su wot naroda skupi a kotfiz bchu tajzy hizo jako male dzeczi.

W kotrejzkuliz duschi pak luboscz Khrystusowa mestna namaka, w tej so bedjenje pscheczimo wschitkemu sapocznje, schtoz bebicnoscz reka. Potom czlowjek njemoze wjazy kam bebi zimy bcz. Won kwoje wobbedzienstwo wjazy njemoze sa kwoje wobhladowacz. Won we, so s czekom a duschu a se wschem, schtoz ma, temu sboznifej pschisluscha; so ma semiste kublo wobstaracz w jeho mystli a duchu, po tajkim w duchu luboscze. Won we, so Khrystuska hodon njeje, hdyz jeho bole nelubuje hacz zonu, dzeczi, khezju, dwor, pienjesy a kublo.

Njemozna wez teho dla je, so moze pschisporjenje wobbedzienstwa a dobycze czeczje prawy wotthknjny konz sa czlowjeka bcz. Luboscz ma wschitko wobknezciz. Pschi tym ma so pschidacz, so pola tych, kotfiz maja hizo wot pschinarodzenja pschihilnoscz dawacz a dobrotu czinicz, so te poczinki lozo wutworjuja hacz pola tych, kiz su wot pschinarodzenja bebiczni a nahrabni. Czi pokleschi maja so se starym Sadamom (knano hacz do smiertneje hodziny) czezko bedzicz a husto so saho do stareho waschnja wrocza. Tola westa wez je, so kozda hodzinka pod kschizom jich saho na prawy pucz luboscze dowjedze.

Bohata knjeni, kotraz besche hafle w wyskich letach teho sboznifa namakala, mi junu plakajo praji: „Wschednje mam so se swojej nahrabnosczu bedzicz; ale kaz rucze na wobras kschizowaneho pohladam a w duchu jebo hlof sakuzychu — potom kym dobyla; potom mojim stotym nohi narostu.“

A to je nashonjenje wschitkich sprawnych kheszczijanow. Sdzej prawa radoscz njeje, luboscz wopofasacz, tam wera pobrachuje. A teho dla lezi tez jeniczka moz trajazu smilnoscz w czlowskich wutrobach wubudzecz w predowanju ewangelija.

Schtoz pak dyrbi dale wutrobu pscheczimo khudym a czerpjazyhm shremacz, je pofnacze, so su wschitzy ludzo naschi kowu- czlowjekoj a kowu wumozeni. Wo tym pschichodnje.

(Potraczowanie.)

Ziwjenje a stutkowanje pobožneje kurwjerchowki Luisy Henriety prusteje,

narodzi so 27. novembra 1627, wumrje 18. junija 1667.

(Potraczowanie.)

S hospodarskej mudroszczu a s wulkej wustojnoszczu pytasche Luisa Henrieta swoje pschisluschnoscze jako krajna macz dopjelnicz. Wona derje wjedzesche, so s pienjesami swojim praschimym krajnym dzeczom niczo pomhacz njemozesche a teho dla nalozowasche kwoje pienjesy a to niz malo na to, wustawy pomozny sakozicz. Tam dyrbjachu jeje praschime krajne dzeczi hafle wulnycz, se swojeho hubienstwa stawacz, saho dobreje mystle bcz a kami dzelacz a stutkowacz.

Kurwjerch besche pilny hoitwar. W swojich lesbach rady wot knjezerisch dzelow wotpoczjuo hoitwy hladasche. Njedaloko Barlina, w mestaczku Bözow, mejesche honjersti hrod po waschnju starych ryczerstich hrodow natwarjny, s tokstymi murjemi a s wezu. Tam besche jeho Luisa Henrieta, kotrez towarstwo won parowacz njemozesche, huszczicho pschemodzila. Krajina wofole tuteho hroda be krajna. Psches selene luki so reka Havel se swojimi modymi zokmami nimo hroda wjesche. Czorne lesy pozne sweriny so w blifosczji a dalofosczji wupshesczeczachu. Rady hladasche Luisa Henrieta s weze honjersteho hroda na tutu lubosnu krajinu.

Kurwjerch pntny jejne dobre spodobanje, a dari jej na czafe jejneho zimjenja mestaczko Bözow je wschemi wkami, jesorami a honami a kupi t temu hischeze wjesku Klözeband wot f. s Gröbena. Tez rady pschiswoli, so Bözow wot teho czafa mjeno „Dranienburg“, Klözeband pak mjeno „Bözow“ wjescz mozesche. Tuton Dranienburg bu net tak rjez prenje narodzene s horzej a uutrnej maczernej luboszczu kublane dzeczjo kurwjerchowiskeje krajneje maczerje. A najprensche be, so bebi domerjenje a luboscz tutych ludzi se swojim poniznym a lubosnym waschnjom doby.

Pschedewschem chyzsche wona zyfe sakhombzene a wotwulnjene ratařtvo saho kublacz. K temu pomhasche, so mejesche jara bohate herbste samozenje, kotrez t wuwjedzenju swojich wotpohladow s wulkej wustojnoszczu nalozowasche. S Hollandskeje, kiz mejesche, schtoz ratařtvo nastupa, dobru khwalbu, da wona sakhroditam,

Ptaczk drje spěwa, šebi na nicžo njemyšlo a runje tať tyšazy cžlowjekow jeho spěwanje šlyšča, bjes teho so bychu ščto druhe pódla šacžuli, hačž radoščž nad šłódkimi šynkami. Woži hłóš pať běšče, kotryž s teho ptacžatka rěčšesče, kž šo jemu tať móžnje do wutroby doby a jeho tať móžnje napominašče, so by šo wobrocžik.

Advent.

Knjes blisko je, joh' šwětko dže,
Kaž sera, šłónza šhadjenje,
Nětk njedrěmaj, o wutroba!
We šwětke twój kral pšchthadža.
Duž šaspěwaj jom' wješela:
Knjes blisko je, haleluja!

Knjes blisko je, w tym čašu dha
Šso pšchihotuj, o wutroba!
Šcžin ty šo k jeho žłobikej!
Wšmi s njebjja džěčžo k šebi šej,
Kaž w Bethlehemje šo to šta:
Knjes blisko je, haleluja!

Knjes blisko je, twój šbóžnik dže
A s nim tež twoje wješele:
Měr, šbože, šwětke, wodacže,
Ščtož dušchi s čžekom pobračnje,
Čži s njebjja šwoje dary da:
Knjes blisko je, haleluja.

Knjes blisko je, ščto rudži čže?
Ša bolosčž strowosčž pšćžele.
Duž wutroba budž strowštniwa!
Ša čžemnosčž wón čži šwětke da:
W nim roščže twoja nadžija:
Knjes blisko je, haleluja!

Knjes blisko je, duž wješel šo,
Š nim džesč do raja wěčžneho,
Po nožy dołhoh' čžakanja,
Čži jutr'ne ranje šesthadža;
Tam spěwajš šbóžna wješela,
Knjes tudy je, haleluja.

„Kotryž twoje žiwjenje wot štaženja wumóže.“

Indicžan běšče polny džata pšchecžiwu Bohu. Šato šo jeho mišionar prašesče, ša čžo ma šo Šesusej džakowacž, wša wón šuche liščže, položj jo toko wokolo a položj wacžku šrijedža nuts. Šotom liščže šapali. Wbohe šwěrjatk šapocža šo se štyšnosčžu wicž, dofelž s wohenjoweho wěnzja won njemóžesče. Duž Indicžan wacžku wšawšchi ju daloko wot wóhujja na mjehki móšak položj a praji: „To je mi Šesuš čžinik. To dyrbju wšchitkim ludžom prajicž.“

* * *

Šako pobožna Młarja Młathušijowa w lěčže 1845 šwoje najmłóbsče džěčžatko, džowěčicžku Młarku, pšches šmjercž šhubi, běšče jara šrudna. Šako džěčžo šhowachu, wona wot wulkeje šrudoby pšchewšata domach wošta; hdyž pať bě pšchecželstwo wot šhowanja domoj, wona jemu s woblicžom, w radoščži šo hšyščžatym, napšchecžiwu džěšče. Na džiwne wacžnje běšče ju tón Knjes s mērom a troščtom napjelniš. Ššwojej macžeri wona krotko po tym pišasče:

„W šbožu bliskoščž Wožu šacžucž, je renje. Ale w nješbožu Wožu bliskoščž šacžucž, je šbóžnosčž, kotraž šo dowopišacž njemóže.“

Druhi krotčž pišasče:

„Šana radoščž tola wjetšča njeje, hačž hdyž je cžlowjek, kotrehož šy tať žyle s wutrobu lubowať, šbóžnje wumrjet.“

Wodajcže!

Na rowowym kamjenju na pohrjebniščžu wulkeho mēšta šteji šame šłowcžko: Wodajcže! Šso powjeda, šo w rowje žona

špi, kotraž je něhdy rjana byla, kotraž pať je do hšuboskeho hřěča šapanyla a na mandželšeskeho a džěčži wulke nješbože pšchiješča. W šamotnosčži jašwa pať šbóžnika pšna. S njeje bu hinať a wona nowe žiwjenje šapocža. Młrežo běšče šwoje džěčži prošyla, šo bychu jej jenicžke šłowcžko „wodajcže“ na kamjen napišacž dale.

Modlitwa.

Štary duchowny pšchindže k šhoremu, kž běšče tať wobožny, šo wšchitkim w domje žiwjenje čžęžke čžinjesče. Wón čžyšče duchownemu šwoju wulku nušu wustoržicž; tón pať jemu wobarašče a praji:

„Mój čžemoj šo najpriedy juntrócž džakowacž!“

„Džakowacž? Ša šo džakowacž nimam!“

„Bošłuchajcže! Ša čžu šo ša waš modlicž!“

Duchowny ružy štyšnywšchi praji:

„Luby Wótče w njebjšach, ja wobožny Šonaš pšchod twoje woblicžo štupju a čže šhwalu. Ša mam jěščž a picž a wšchitko, ščtož trjebam, šo mi hnydom pšchiješče. Młoje kožo je tajke, kajkež mam rad, hdyž dyrbi jich wjele lěpšich šhorych na hubjenym lěhwje lěhacž. W mojej štwi žane muchi nješku, hačž runje šmy nětko w auguščže. Šak dyrbju tebe šhwalicž, šo šu moji ludžo a lěkar pšchecžiwu mi pšchecželnimi, a šo hišččže hněwni rošččžkali nješku, runjež šym tajki nješnješlimy? Žaneje nožy hišččže bylo njeje, w kotrežž njebych tšj abo ščtyri hodžiny pošpať. O mój Wožo, kajki šy ty dobrý, šo mi w duchownym muža ščžesčš, kotryž mi šjewi, kajke šym njetnicžomne štworjenje a kajki šy ty dobrý. Tež šy mi ty šłowo wo twojej hnadže šdžeržak a mi twoju lubosčž a čžichosčž pšchpowjedacž dawajš. Šak wobohacžišč mje pšchod druhimi, kotšžž twojeho šłowa paruja?“

Tu šhorý něščto praji; ale wón naštróženy dale rěčžecž njemóžesče.

(Tuta džiwna modlitwa) tute džiwne powucženje žyle bjes šacžiščesža na Šonašu njewošta; pšchetož jeho ludžo móžachu šašo pola njeho wutracž.

Š rošpominanju.

Čžert pšchego wě, hdyž žaneho lēnika namaka.

* * *

Ščtož je w šwojich myšlach čžisty, budže bórny tež w šwojich štutkach čžisty.

* * *

Čžert je pšchego hotowy teho pšchecželnje štwowicž, kž šo w šwojej komoržy njemodli.

* * *

Hdy bychu wšchitžy wošadni wješeli daricželjo byli, by čžert šwoju šhoroj bórny dele ščžahnyčž dyrbjať.

* * *

Čžert šo kóždy krotčž naštróži, hdyž cžlowjeka namaka, kotryž je šmužity doščž, šo jako šłuzobnik Woži wumrje.

* * *

Čžže-li Bóh luby Knjes cžlowjeka něhdy pšplacž, čžert wšcho móžne čžini, jeho wotdžeržecž.

* * *

Hdyž twoje žiwjenje druhim žohnowanje nješpšchiješče, tež ani tebi žohnowanje nješpšchiješče.

„Pomhaj Bóh“ je wot nětka niž jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wšchěch pšchewšatach „Šerb. Nowin“ na wšach a w Budyščinje doštačž. Na ščtwórcž lěta pšlacži wón 40 np., jenotliwe čžišča šo po 4 np. pšchewšataju.